

Валерій Євгенович ВЛАСЮК

доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування,
Університет митної справи та фінансів

Аліна Олександрівна СИНЮК

Університет митної справи та фінансів

Андрій Тарасович ПІДГІРНИЙ

Університет митної справи та фінансів
E-mail: ava_lanche@mail.ru

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З МЕТОЮ
ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Власюк, В. Є. Удосконалення фінансової звітності підприємств з метою підвищення інвестиційної привабливості вітчизняної економіки [Текст] / Валерій Євгенович Власюк, Аліна Олександрівна Синюк, Андрій Тарасович Підгірний // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 26. – № 1. – С. 136-143. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Інтеграція України у європейський та світовий економічний простір посилює інтерес до звітності публічних підприємств, яка є основою здійснення відповідної економічної поведінки суб'єктів інвестиційного ринку. Прийняття обґрунтованих та адекватних рішень є неможливим у разі отримання недостовірної, неактуальної та викривленої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. У підсумку така ситуація призводить до економічних втрат та вводить в оману не лише власників підприємства, кредиторів й інвесторів, але й державу та усе суспільство загалом. Така ситуація обумовлює актуальність та особливу значущість упровадження інтегрованої звітності на підприємствах, що дозволить оцінити як фінансові, так і нефінансові індикатори та зможе запобігти викривленню чи асиметрії фінансової звітності підприємств.

Мета. Метою статті є узагальнення підходів щодо доцільності запровадження інтегрованої фінансової звітності, розширення кола наукових підходів до оцінки фінансової звітності за допомогою фінансових та нефінансових індикаторів, визначення особливостей застосування методики виявлення асиметрії фінансової звітності за методикою М. Д. Беніша та підготовка пропозицій щодо адаптації використання методики М. Д. Беніша за допомогою засобів інфографіки у вітчизняній практиці.

Результати. Узагальнення підходів та принципів щодо запровадження інтегрованої фінансової звітності підтвердили необхідність складання таких звітів, оскільки це дає змогу враховувати фінансові та нефінансові індикатори діяльності підприємств. Проведено аналіз ризику асиметрії чи викривлення у фінансовій звітності за системою фінансових індикаторів М. Д. Беніша на основі даних звітності підприємств галузі машинобудування за 2012-2015 рр., який дозволив встановити, що деякі індикатори знаходяться за межами допустимих нормативних значень. У ході проведення аналізу було визначено певні особливості застосування методики М. Д. Беніша при застосуванні її для аналізу ймовірності викривлення звітності українських підприємств. Для адаптації застосування методики М. Д. Беніша було запропоновано здійснити візуалізацію результатів оцінки ризику асиметрії фінансової звітності на основі підходу інфографіки.

Ключові слова: інтегрована фінансова звітність; асиметрія фінансової інформації; облікові викривлення; фінансові індикатори; ризику; інфографіка; візуалізація; система оцінки ризику.

Valeriy Yevgenovych VLASYUK

Doctor of Sciences (Economics),
Professor,
University of Customs and Finance

Alina Oleksandrivna SYNIUK

University of Customs and Finance

Andriy Tarasovych PIDGIRNYI

University of Customs and Finance

IMPROVEMENT OF FINANCIAL STATEMENTS OF THE ENTERPRISES IN ORDER TO INCREASE THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE DOMESTIC ECONOMY

Abstract

Introduction. Ukraine's integration into European and world economic environment reinforces the interest to the reporting of public companies, which is the basis for the implementation of appropriate economic behavior of the investment market. Reasonable and adequate decision making process is impossible in the case of a false, distorted and irrelevant information about the financial state or activity of the company. As a result, this situation causes economic losses and misleads not only the owners, lenders and investors, but also all the state and society in general. This situation makes the topicality and importance of implementation of specific integrated reports in the enterprises to assess both financial and non-financial indicators. It will also prevent distortion or asymmetry of enterprise financial statements.

Purpose. The aim of the article is to make a generalization of approaches to the expediency of introduction of the integrated financial reporting, to expand the range of scientific approaches to assessing the financial reporting by financial and non-financial indicators, to define the peculiarities of methods of detecting asymmetry of financial reporting methodology and to prepare proposals for adapting the use of this methodology by means of infographics in domestic practice.

Results. Generalisation of approaches and principles as for the implementation of an integrated financial statements has confirmed the need for drawing up such reports, as it allows to take into account financial and non-financial indicators of enterprises. The analysis of risk asymmetries or distortions in the financial statements for the financial system indicators has been carried out. It has allowed to state that some indicators are outside the acceptable standard values. While carrying out the analysis certain features of application the mentioned methodology of reporting in Ukrainian enterprises have been determined. In order to adapt this methodology it has been proposed to make a visualization of the results of the risk assessment asymmetry of financial statements on the basis infographic approach.

Keywords: integrated financial report; asymmetry of financial information; accounting deformations; financial indicators; risks; infographics; visualization; risk assessment system.

JEL classification: G32, M41

Вступ

Перезавантаження вітчизняної економічної системи, коли нові умови господарювання формують інший склад принципів, форм і методів проведення підприємницької діяльності, зважаючи на процеси глобалізації, «фінансіалізації», невизначеність економічних перспектив у багатьох країнах світу, обумовлює впровадження розширеного кола характеристик оцінки діяльності суб'єктів підприємництва.

Господарські відносини вже не покладаються на державні або галузеві стандарти, а стають все більш самостійними, набуваючи рис конкуренції, пошуку новітніх принципів організації ведення господарської діяльності. У цьому контексті особливе значення мають питання створення вартості підприємства як основної ланки економічної системи ринкового спрямування та побудова механізмів оцінки фінансової діяльності як об'єктивного показника цінності бізнесу. До того ж відкритість та доступність, достовірність і своєчасність інформації, щодо об'єктивного обліку господарської діяльності, починаючи з окремих підприємств, галузей та вітчизняної економіки цілому загалом, має сприяти й наповненню процесів відтворення інвестиційним капіталом із внутрішнього і зовнішнього середовища.

Застосування наявних у міжнародній практиці підходів (механізмів) щодо відтворення повної картини вартості підприємства в змозі допомогти заповнити розрив у процесах створення цінності

ринків капіталу та спрямувати чіткі погляди на довгострокову перспективу національної економічної системи. Тобто те, що може стати підґрунтям у процесі створення вітчизняної науково обґрунтованої концепції побудови інтегрованої звітності фінансових результатів відкритого, а не штучного образу фірми як для внутрішнього, так і для зовнішнього ринкового середовища.

Фінансові результати суб'єктів господарювання, які відображають фінансову і нефінансову інформацію економічної поведінки самих суб'єктів на інвестиційному ринку загалом формують прогностичну картину конкретного ринкового середовища, його потенційних можливостей, перспектив розвитку та значення в економічній системі.

Зрозуміло, що дослідження фінансової звітності, її повнота, об'єктивність, якість інформації мають найважливіше значення в процесах прийняття інвестиційних рішень, прогнозуванні майбутнього стану підприємства, регіональної та національної економіки.

Прийняття обґрунтованих та адекватних рішень є неможливим у разі отримання недостовірної, неактуальної та викривленої інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства. У підсумку така ситуація призводить до економічних втрат та вводить в оману не лише власників підприємства, кредиторів й інвесторів, але і державу та усе суспільство загалом. Через це сьогодні особливого значення та актуальності набуває проблема пошуку шляхів попередження та виявлення ризиків викривлення фінансової звітності, а також отримання об'єктивної й достовірної інформації щодо майна, оборотних активів, інших власних та залучених ресурсів, які відображаються у фінансовій звітності суб'єкта господарювання.

Питаннями створення вартості суб'єктів господарювання інтегрованої звітності, недостовірності чи асиметрії інформації й, відповідно, розробки моделі адекватної цінності фінансових результатів з урахуванням відображення фінансових і нефінансових показників займалися багато закордонних і вітчизняних науковців, серед яких варто назвати: Максимову В. Ф. [1], Кузіну Р. В., Костяк Р. В. [2], Чешлік Р., Бичкову С. М. [3], Етигілову Е. Ю., Проскуріну Н. М. [4], Шевелюхіну А. М. [5], Фесенко В. В. [6].

Функціонування економічної системи, починаючи з найнижчих складових і до національних та світових систем, все більше потребує як наукових, так і прикладних системних досліджень щодо розробки та впровадження узагальнених моделей фінансової звітності підприємств різних рівнів, форм і чинників їх діяльності. Уже існують певні національні, галузеві методики, які вказують на кількісні та якісні моделі оцінювання діяльності, визначені, науково обґрунтовані моделі, але залишається важливим вироблення законодавчо закріплених цілісних концепцій, які б поєднували, зокрема, фінансові та нефінансові показники, тим самим створюючи більш цілісну картину ведення господарства на різних рівнях економіки.

Мета статті

Мета статті – узагальнити підходи щодо доцільності запровадження інтегрованої фінансової звітності; розширити коло наукових підходів до оцінки фінансової звітності за допомогою фінансових та нефінансових індикаторів; визначити особливості застосування методики виявлення асиметрії фінансової звітності за методикою М. Д. Беніша; підготувати пропозиції щодо адаптації використання методики М. Д. Беніша за допомогою засобів інфографіки у вітчизняній практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження

Протягом останніх років у межах науково-дослідної діяльності за допомогою провідних фахівців UNCTAD у Академії фінансового управління розробляються рекомендації з використання принципів інтегрованої звітності [7]. Ці рекомендації передбачають добровільне приєднання до сформованої під егідою ООН ініціативної групи підприємств, які підтримують думку щодо необхідності регулярної публікації нефінансових показників. Метою публікації нефінансових показників звітності є дотримання принципів максимальної прозорості в інвестиційній і бізнес-діяльності. Така звітність має містити відомості про систему ресурсів, що використовуються, а також про орієнтацію стратегії, управління, активності й перспектив економічних агентів на створення вартості та цінності в коротко-, середньо- й довгостроковому періодах. Інтегрований звіт повинен містити відомості про діяльність і результати використання капіталів у минулому, сьогоднішньому та в майбутньому. Зокрема, в таких відомостях слід відображати більш широкий спектр внутрішніх і зовнішніх чинників, які беруть участь у відтворювальних процесах глобальних виробничих систем, що є ланцюжками послідовного приросту доданої вартості (створення цінності) в межах скоординованої взаємодії складових елементів окремих бізнес-моделей.

Сьогодні в Україні діє національна система бухгалтерського обліку, яка містить Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-XIV, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та звітності, методичне забезпечення (інструкції, методичні рекомендації, коментарі) [8]. Така система повністю відповідає вимогам і принципам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Таким чином, саме певна стандартизація забезпечуватиме врахування процесів глобалізації в удосконаленні структури та форми фінансової й нефінансової звітності. Це сприятиме більш чіткій ідентифікації та розширенню можливостей моніторингу відповідних індикаторів стійкого розвитку. У підсумку такі новації менеджменту дадуть змогу запровадити системи виявлення, попередження й оперативного реагування на кризові тенденції [7].

Прикладом доповнення фінансової звітності підприємств нефінансовими показниками може бути побудова адаптованої «Карти нормативних відхилень фінансових індикаторів» М. Д. Беніша. «Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів» – система показників, яка була розроблена М. Д. Бенішем та застосовується в міжнародній практиці для виявлення ризику можливості викривлення інформації у фінансовій звітності підприємства. Для використання карти нормативних відхилень використовується звітність підприємства за декілька періодів, а також звітність інших підприємств, які здійснюють свою діяльність у тій самій галузі. «Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів» М. Д. Беніша складається з восьми показників, на основі яких складається інтегральна модель, що дозволяє порівнювати різні підприємства та виявити можливість маніпуляційних дій у їх фінансовій звітності. Також у деяких джерелах, крім запропонованих восьми індикаторів, виокремлюють ще два додаткові [3]. У результаті «Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів» складається з наступних показників: темп зростання виручки від продажу (Т_{чд}); темп зниження частки валового прибутку у виручці (Т_{вп}); темп зростання якості активів (Т_а); темп зростання оборення дебіторської заборгованості в днях (Т_{одз}); темп зростання частки витрат, які припадають на виручку від реалізації (Т_в); темп зростання амортизаційних витрат у первісній вартості основних засобів (Т_{ам}); темп зростання фінансового важеля (Т_{фв}); темп зміни коефіцієнта загальної ліквідності (Т_{кзл}); темп зміни коефіцієнта швидкої ліквідності (Т_{кшл}); темп зміни оборення матеріальних запасів у днях (Т_{омз}).

Проаналізуємо діяльність українських підприємств на основі складання карти нормативних відхилень фінансових індикаторів М.Д. Беніша, з метою виявлення ризику можливості викривлення чи асиметрії у фінансовій звітності. Аналіз був здійснений за 4 роки діяльності двох підприємств машинобудівної галузі (ПАТ «Азовмаш» та ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе») [9].

На основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Азовмаш» було отримано наступні результати за розрахунком індикаторів, які можуть свідчити про ризики викривлення чи асиметрії у фінансовій звітності (табл.1).

Таблиця 1. Фінансові індикатори ризику викривлення фінансової звітності ПАТ «Азовмаш» за методикою М. Д. Беніша

№	Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Норматив
1	Темп зростання виручки від продажу	1,115	1,200	0,222	2,285	<1,411
2	Темп зниження частки валового прибутку у виручці	0,858	1,616	0,592	128,745	<1,014
3	Темп зростання якості активів	1,721	0,943	0,999	0,994	<1,039
4	Темп зростання оборення дебіторської заборгованості в днях	0,055	1,749	4,763	0,439	<1,031
5	Темп зростання частки витрат, які припадають на виручку від реалізації	0,881	1,283	0,753	1,795	1,0
6	Темп зростання амортизаційних витрат в первісній вартості ОЗ	-	0,000	1,509	3,486	<0,018
7	Темп зростання фінансового важеля	0,437	1,690	0,752	1,897	1,0
8	Темп зміни коефіцієнта загальної ліквідності	1,349	1,885	0,741	1,689	≈ 1
9	Темп зміни коефіцієнта швидкої ліквідності	0,950	0,751	0,710	1,775	≈ 1
10	Темп зміни оборення матеріальних запасів у днях	1,486	0,976	3,320	6,649	≈ 1

 – розрахований показник за межами нормативного значення, що свідчить про наявність ризику викривлення чи асиметрії у фінансовій звітності

За даними, наведеними в таблиці, можна встановити, що деякі показники для ПАТ «Азовмаш» знаходяться за межами нормативних значень, що може свідчити про можливість асиметрії чи викривлення у фінансовій звітності.

Аналогічно проведемо аналіз фінансової звітності ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе». На основі аналізу фінансової звітності ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе» було отримано наступні результати за розрахунком індикаторів, які можуть свідчити про ризики викривлення фінансової звітності (табл. 2).

**Таблиця 2. Фінансові індикатори ризику викривлення фінансової звітності
ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе за методикою М. Д. Беніша**

№	Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Норматив
1	Темп зростання виручки від продажу	0,892	0,854	1,242	0,761	<1,411
2	Темп зниження частки валового прибутку у виручці	1,215	3,347	0,418	-0,592	<1,014
3	Темп зростання якості активів	0,763	0,236	3,241	0,608	<1,039
4	Темп зростання оборення дебіторської заборгованості в днях	0,969	0,448	1,297	1,278	<1,031
5	Темп зростання частки витрат, які припадають на виручку від реалізації	1,027	1,084	0,950	1,218	1,0
6	Темп зростання амортизаційних витрат у первісній вартості ОЗ	0,560	0,788	1,036	1,817	<0,018
7	Темп зростання фінансового важеля	1,738	0,603	-1,063	1,033	1,0
8	Темп зміни коефіцієнта загальної ліквідності	0,577	0,772	1,651	1,884	≈ 1
9	Темп зміни коефіцієнта швидкої ліквідності	0,709	2,428	0,698	1,291	≈ 1
10	Темп зміни оборення матеріальних запасів в днях	1,217	1,654	0,786	0,932	≈ 1

 - розрахований показник за межами нормативного значення, що свідчить про наявність ризику викривлення чи асиметрії у фінансовій звітності

Дані таблиці показують, що деякі показники для ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе» також знаходяться за межами нормативних значень, що може свідчити про можливість недостовірності чи викривлення у фінансовій звітності.

Таким чином, на основі проведення аналізу за допомогою фінансових індикаторів М. Д. Беніша є можливість отримати нефінансовий показник, що характеризує ймовірність ризику недостовірності чи асиметрії у фінансовій звітності підприємств.

У ході здійснення аналізу фінансової звітності підприємств було виявлено деякі вади моделі М. Д. Беніша, виправлення яких допоможе отримати більш коректну та точну інформацію щодо наявності ризику. Удосконалення системи оцінки ризику маніпулювання з фінансовою звітністю можна проводити шляхом доповнення запропонованих М. Д. Бенішем індикаторів іншими коефіцієнтами, адаптації системи до галузевої та регіональної специфіки діяльності підприємств, розрахунку узагальнювальних інтегральних показників, що, безперечно, тільки покращить систему оцінки. Але такі шляхи удосконалення не вирішують основну проблему використання та інтерпретації цих індикаторів – відсутність легкості сприйняття результатів оцінки користувачами фінансової звітності (інвесторами, власниками, кредиторами). Тому доцільно розробити підходи до візуалізації результатів оцінки ризику асиметрії у фінансовій звітності, що дозволить використовувати результати розрахунків для прийняття економічних рішень будь-яким особам – користувачам звітності без спеціальної підготовки.

Для вирішення проблем візуалізації складних розрахунків та результатів аналізу може бути використано сучасні підходи інфографіки. За допомогою інфографіки можна відобразити результати досліджень, відтворити наочно певні процеси та явища, їх складові, взаємозв'язки та інше. Вирішення проблеми візуалізації результатів оцінки ризику недостовірності чи викривлення у фінансовій звітності може бути здійснено за допомогою побудови об'ємних графіків (рис.1-2) на основі даних таблиць 1-2.

Відповідно до рисунків 1-2, значення розрахованих показників не є сталими, крім того, для них характерні значні коливання.

Інтерпретація даних, отриманих за допомогою побудови таких графіків (рис.1-2), може бути здійснена за допомогою матриці оцінки ризику викривлення чи асиметрії у фінансовій звітності (табл. 3).

Відповідно до матриці (табл. 3), у разі відхилення розрахованого показника від нормативного значення на 0,1-0,2 одиниць, отримана поверхня буде пологою, без різких та значних коливань. У такому разі ризик недостовірності даних у фінансовій звітності є мінімальним та не перевищує 30 %, а викривлення може спостерігатись лише за 1-2 коефіцієнтами.

У випадку відхилення розрахованого індикатора від нормативного значення на 0,3-0,5 одиниць поверхня не буде абсолютно пологою, а матиме видимі хвилі, що свідчить про викривлення за деякими показниками та рівень ризику асиметрії у фінансовій звітності на рівні 31 % – 50 %. Якщо більшість розрахованих коефіцієнтів відхиляється від нормативного значення не менше ніж на 0,6 одиниць, то

виникає ситуація, коли ризик можливості фінансового викривлення складає 51-90 %. На поверхні в такому випадку майже повністю відсутні пологі місця, однак наявні значні різкі хвилі.

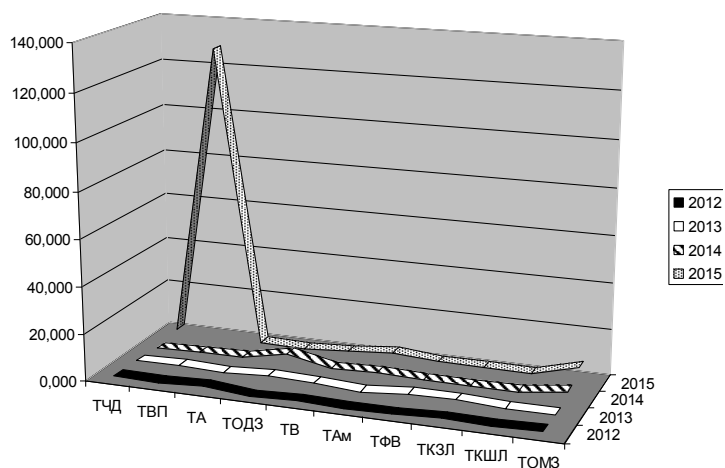

Рис. 1. Візуалізація результатів оцінки ризику фінансового шахрайства для ПАТ «Азовмаш» за 2012-2015 рр.

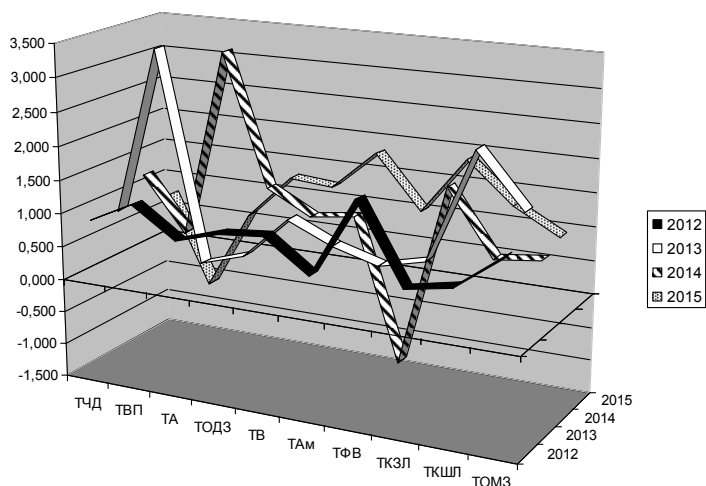

Рис. 2. Візуалізація результатів оцінки ризику фінансового шахрайства для ПАТ «Харківський тракторний завод імені С. Орджонікідзе» за 2012-2015 рр.

Таблиця 3. Матриця оцінки ризику асиметрії у фінансовій звітності

Інтервал відхилення показника від нормативного значення	Вид поверхні	Ризик фінансового шахрайства	Ступінь ризику
[0,1-0,2]	Полога	Низький (існує ймовірність викривлення лише за 1-2 показниками)	До 30 %
[0,3-0,5]	З незначними хвилями	Середній (існує ймовірність викривлення за деякими показниками)	31 % - 50 %
$0,6 \leq$	З різкими хвилями	Високий (імовірність викривлення за більшістю показників)	51-90%

Визначимо ступінь ризику можливості викривлення інформації у фінансовій звітності аналізованих підприємств у 2015 році за допомогою інфографіки та матриці інтерпретації й зобразимо отримані результати у вигляді таблиці (табл. 4).

Таблиця 4. Результати оцінки ризику асиметрії у фінансовій звітності на аналізованих підприємствах у 2015 р. за методикою М. Д. Беніша

Аналізоване підприємство	Кількість показників, що відхиляються від нормативного значення	Вид коливання поверхні за показником	Ступінь ризику
ПАТ «Азовмаш»	6	3 різкими хвилями	51-90%
ПАТ «Харківський тракторний завод імені С. Орджонікідзе»	3	3 незначними хвилями	31%-50% (середній)

За даними з таблиці, ймовірність викривлення чи асиметрії фінансової інформації підприємства ПАТ «Азовмаш» є значно вищою, ніж у підприємства ПАТ «Харківський тракторний завод імені С. Орджонікідзе».

Отже, використання інфографіки як способу вирішення головного недоліку моделі фінансових індикаторів М. Д. Беніша дозволить через візуалізацію здійснити швидке, чітке та комплексне подання інформації щодо основних індикаторів діяльності підприємства за декілька періодів. Вирішення проблеми таким шляхом за допомогою підвищення можливостей сприйняття інформації дозволить наочно оцінити позитивні або негативні тенденції у діяльності підприємства.

Важливо зазначити, що невідповідність фінансових індикаторів підприємства нормативу ще не є свідченням того, що компанія здійснює умисне викривлення даних фінансової звітності. Значне коливання індикаторів лише є підставою вважати, що існує ризик ймовірності можливого некоректного чи асиметричного відображення інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства. Однак відображення можливості наявності такого ризику може бути спричинене й іншими чинниками, оскільки будь-яке підприємство необхідно розглядати як відкриту систему, тому що оточуюче середовище чинить прямий вплив на компанію та результати її діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проведені дослідження підтвердили необхідність складання інтегрованих фінансових звітів, які дають можливість враховувати фінансові та нефінансові індикатори діяльності підприємств.

Аналіз ризику недостовірності чи асиметрії фінансової інформації за даними звітності підприємств галузі машинобудування дозволив виявити певні ознаки облікових викривлень та маніпулювань. Окрім цього, в ході аналізу було визначено певні переваги і недоліки системи фінансових індикаторів М. Д. Беніша та її складових. Основним недоліком цієї системи можливо вважати те, що не кожен користувач публічної відкритої звітності підприємств зможе за допомогою цих показників визначити, чи є ознаки маніпулювання даними звітності, чи ні. Це пов'язано з тим, що деякі користувачі (наприклад, потенційні інвестори) можуть не мати спеціальних знань для аналізу даних звітності (знань щодо економічної сутності показників, методики обліку та відображення у звітності). У зв'язку з цим виникає необхідність у розробці та запровадженні методів візуалізації результатів оцінки ризику фінансового викривлення для того, щоб користувачі звітності мали змогу швидко та легко визначити наявність ризику можливого фінансового шахрайства та сфери, за якими може здійснюватись маніпулювання даними звітів. Для вирішення цієї проблеми було запропоновано застосування підходу візуалізації результатів оцінки ризику фінансового шахрайства за допомогою інструментів інфографіки.

Посилення інтеграційних процесів у становленні ринкового середовища визначає необхідність активізації та вдосконалення форм і методів оцінки результатів господарської діяльності з урахуванням вітчизняних особливостей. Вдосконалення аналізу фінансової звітності підприємств має передбачати застосування розширеного кола різномірних чинників забезпечення відкритості та відповідності даних розвитку, що вимагає застосування різних ступенів оцінки, покладаючись на вироблення науково обґрунтованих методичних підходів.

Опрацювання цих напрямів визначення результатів діяльності потребує продовження досліджень у напрямі визначення фінансових та нефінансових важелів управління економікою, починаючи з рівня підприємств.

Список літератури

1. Максимова, В. Ф. Деякі питання формування складу фінансових і нефінансових показників інтегрованої звітності [Текст] / В. Ф. Максимова, Р. В. Кузіна // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. – 2015. – № 2(4), Ч. 1. – С. 243-249.
2. Костяк, Р. В. Використання показників моделі в оцінці якості прибутку / Р. В. Костяк, Р. Чешлік // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні

- науки. – 2012. – Вип. 30(1). – С. 114-121. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_30\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_30(1)_25).
3. Бычкова, С. М. Преднамеренные искажения в бухгалтерской отчетности как следствие оппортунистического поведения руководства экономического субъекта и подходы к его выявлению / С. М. Бычкова, Е. Ю. Итыгилова // ЭТАП: экономическая теория, анализ, практика. – 2012. – №2. – С. 105-121.
 4. Проскуріна, Н. М. Маніпулювання фінансовими результатами: передумови, ознаки та способи виявлення / Н. М. Проскуріна // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2014. – № 1. – С. 110-114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/piprp_2014_1_27.pdf.
 5. Шевелюхіна, А. М. Можливості бухгалтерського обліку у протидії фінансовому шахрайству / А. М. Шевелюхіна // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – Вип. 19. – С. 383-390. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Foa_2012_19_49.pdf.
 6. Фесенко, В. В. Облікові викривлення та їх вплив на фінансову звітність / В. В. Фесенко, Т. Ю. Загорельська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015.
 7. Єфименко, Т. І. Запровадження інтегрованої звітності та реформування бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграції / Т. І. Єфименко // Фінанси України. – 2014. – № 10. – С. 7-23.
 8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
 9. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.

References

1. Maksimova, V. F. & Kuzina R. V. (2015). Deyaki pytannya formuvannya skladu finansovykh i nefinansovykh pokaznykiv intehrovanoyi zvitnosti. *Naukovyy visnyk Mukachivs'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*, 2(1), 243-249.
2. Kostyak, R. V. & Cheshlik R. (2012). Vykorystannya pokaznykiv modeli v otsyntsi yakosti prybutku. *Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*, 30(1), 114-121. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_30\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2012_30(1)_25).
3. Bychkova, S. M. & Ityhilova, E. Yu. (2012). Prednamerennye iskazheniya v bukhgalterskoy otchetnosti kak sledstviye opporunisticheskoho povedeniya rukovodstva ekonomicheskoho subekta i podkhody k ego vyyavleniyu. *ЭТАП: экономическая теория, анализ, практика*, 2, 105-121.
4. Proskurina, N. M. (2014). Manipulyuvannya finansovymy rezul'tatamy: peredumovy, oznaky ta sposoby vyyavlennya. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryyemnytstva*, 1, 110-114. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/piprp_2014_1_27.pdf.
5. Shevelyukhina, A. M. (2012). Mozhlyvosti bukhgalters'koho obliku u protydyiyi finansovomu shakhraystvu. *Finansy, oblik i audit*, 19, 383-390. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Foa_2012_19_49.pdf.
6. Fesenko, V. V. & Zahorel's'ka, T. Yu. (2015). Oblikovi vykryvlennya ta yikh vplyv na finansovu zvitnist'. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*.
7. Yefymenko, T. I. (2014). Zaprovadzhennya intehrovanoyi zvitnosti ta reformuvannya bukhgalters'koho obliku v umovakh yevrointehratsiyi. *Finansy Ukrayiny*, 10, 7-23.
8. *Pro bukhgalters'ky oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrayini*. (1999). Zakon Ukrayiny vid 16.07.1999 # 996-XIV. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
9. Ofitsiynyy sayt Ahentstva z rozvytku infrastruktury fondovoho rynku Ukrayiny. (2016). Retrieved from: <http://smida.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 06.12.2016 р.